

משנה - טהרות - עיקר תוי"ט

פרק א • פרק ב • פרק ג • פרק ד • פרק ה • פרק ו • פרק ז • פרק ח • פרק ט • פרק י

פרק א

משנה א   משנה ב   משנה ג   משנה ד   משנה ט

פרק ב

משנה א   משנה ב   משנה ד   משנה ו   משנה ז   משנה ח

פרק ג

משנה ג   משנה ד   משנה ה   משנה ו   משנה ז   משנה ח

פרק ד

משנה א   משנה ב   משנה ג   משנה ד   משנה ה   משנה ו   משנה ז
משנה ח   משנה י   משנה יא   משנה יב

פרק ה

משנה א   משנה ב   משנה ג   משנה ד   משנה ה   משנה ז   משנה ח

פרק ו

משנה א   משנה ב   משנה ג   משנה ד   משנה ו   משנה ז   משנה ט

פרק ז

משנה א   משנה ד   משנה ה   משנה ו   משנה ז   משנה ח   משנה ט

פרק ח

[משנה א](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ו](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)

[פרק ט](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#)

[פרק י](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#)

[א](#)

[פרק](#)

[פרק א - משנה א](#)

[א] **שְׁלֹשָׁה עָשָׂר.** וּמִנִּינָא לְמַעוּטֵי רְאֵשֵׁי אֲגַפִּים וְרֹאשׁ הַזָּנָב. וְהִינּוּ לְרַבֵּי מְאִיר, דְּלְרַבֵּי יוֹסִי אֵיתְנָהוּ חֲמִשָּׁה עָשָׂר. וְלְרַבֵּי יְהוּדָה לֵיתְנָהוּ אֶלָּא שְׁנַיִם עָשָׂר: **[ב]** הֵינּוּ לְטִמְאֵת אֶכְלִין, אֲבָל לְטִמְא בְּבֵית הַבְּלִיעָה אִין צְרִידָא מְחֻשְׁבָּה, שְׁלֹא מְצִינּוּ שׁוּם טִמְאָה חֲמוּרָה שְׁצָרִיכָה הַכָּשֵׁר, וְלְפִיכֹד דִּין הוּא שְׁלֹא תִהְיֶה צְרִיכָה מְחֻשְׁבָּה, אֲבָל טִמְאָה קֻלָּה וְהִיא טִמְאֵת אֶכְלִין וּמִשְׁקִים, אִף עַל פִּי שִׂזוּ אִינְהָ צְרִיכָה הַכָּשֵׁר, הֵרִי פֶל אֶכְלִין צְרִיכִין הַכָּשֵׁר וְצָרִיכִין מְחֻשְׁבָּה, הַלְּפָדָא אִף זֹו לְטִמְא טִמְאָה קֻלָּה אִף עַל פִּי שְׁאִינְהָ צְרִיכָה הַכָּשֵׁר צְרִיכָה מְחֻשְׁבָּה. גְּמָרָא: **[ג]** **וּמִטְמָאָה כּוּ'.** צְרִידָא עִיּוֹן, דְּלֹא תִנּוּ נְמִי וְכַחְצִי פָּרֶס לְפֶסֶל הַגְּוִיָּה, כְּדִלְקַמֵּן מִשְׁנָה ג'. וּבְפֶרֶק ד' דְּמַעֲלֵלָה מִשְׁנָה ה' תִּנּוּ כֹּל הָאֶכְלִין מְצֻטְרָפִין לְפֶסֶל אֶת הַגְּוִיָּה: **[ד]** וְכֹן לְהַצְטָרֵף לְפָחוֹת מְכַפֵּי צָה אֶכְלִים לְקַבֵּל טִמְאָה, דְּצָרִידָא שְׁיִהְיוּ כְּפִי צָה לְשִׁיטַת הַרִיב: **[ה]** דְּהוּי לִיה לְמַכְתָּב וְהָאִישׁ, אֶלָּא לּוֹמַר שְׁבִיבִית הַנֶּפֶשׁ מִטְמָאָה. תּוֹרַת כְּהֻנִּים. וְעִין בְּהַרִיב פֶּרֶק ה' דְּזָבִים מִשְׁנָה ט': **[ו]** דְּכַתִּיב וְטִמְא עַד הָעֶרֶב וְטָהַר: **[ז]** בְּשָׂבוּעוֹת דָּף ז'. וְעִין תּוֹסֵפּוֹת יוֹם טוֹב: **[ח]** צְרִידָא עִיּוֹן, דְּבִגְמָרָא מְסִיק דְּצָרִידָא כְּזִית אֶלָּא דְּגִידִים וְעֶצְמוֹת מְצֻטְרָפִים לְמִשְׁהוּ שְׁיִשׁ בּוּ, דְּוֹדָאֵי דָּאִין אֶכְלָה פָּחוֹת מְכַזִּית. וְעִין תּוֹסֵפּוֹת יוֹם טוֹב: **[ט]** וְאִף עַל גַּב דְּבַחְלִין פֶּרֶק

ד' משנה ד' משמע דאין צריך קרא, לתנא דברייתא צריך קרא:

פרק א - משנה ב

[יא] **הכנפים כו'.** הנוצה הדקה מהם. הרמב"ם: **[יא]** תימה, הא לעיל תנו שצין צריך הכשר מים ולא הכשר שרץ. והרמב"ם לא כתב שרץ: **[יב]** והרמב"ם פירש, להשלים כזית, אם בלע כזית בשר עם הנוצה:

פרק א - משנה ג

[יג] ורש"י סובר שתי ביצים: **[יד]** רוצה לומר דהא דמטמאה אדם אינה מדאורייתא. ועין תוספות יום טוב: **[טו]** ליכא מאן דפליג, כמו שכתבתי לעיל אות ח': **[טז]** דאבר מן החי אינו נוהג אלא בטוהורים. גמרא. ועין תוספות יום טוב:

פרק א - משנה ח

[יז] והדבור פה באכלין של תרומה. הרמב"ם:

פרק א - משנה ט

[יח] **טופח.** ואפלו שלא להטפית. ולא דמי להא דתנו בסוף פרק ח' משקה טופח אינו חבור לא לטמאה ולא לטהרה. אי גמי, טופח דמתניתין לאו דוקא. הר"ש:

פרק ב - משנה א

[א] דאי בהכשר, אם כן מפי נתנתו בקדרה טמאתו. הר"ש: **[ב]** שסתם ידים שניות הן. הר"ש. אבל בסיפא תני בהדיא בידיים מסאבות, דלא תימא משום טבול יום לחוד קתני, קא משמע לן דמסאבות ומשום שתי טמאות דאית בה. נראה לי: **[ג]** דלמשקין אין שעור. ועין תוספות יום טוב: **[ד]** טמא כו'. וקשה, דלא תני הקא חזר לקדרה מה דינו. ונראה לי, כיון דערב ותני בין נגעה במקום הנגוב ובין במקום המשקה, הלכך לא תני חזר כו', דעל כרחק אינו מטמא את הכל כשחזר אלא אם כן נגעה במקום המשקה או בכביצה ואפלו נגוב, אבל בפחות מכביצה ונגוב לא מהני החזרה כלל, וכיון דלא מצי קתני סתמא חזר, לא חש להאריך ולחלק: **[ה]** הר"ש. וכלומר לאשמעינן דאף על גב דיש בה שתי טמאות, אפלו הכי הקדרה טהורה: **[ו]** מלשון מסלק את הטבלה פלה ומנערה. וללישנא אחרנא הוא מלשון נער וכסה. הר"ש:

פרק ב - משנה ב

[ז] ואף על גב דלטעמא דזמנין כו' סגי בכביצה, שפא אין רגילות שיהא אדם צמא עד דאכיל ליה כחצי פרס. הר"ש: **[ח]** האוכל כו'. שמצינו אוכל חמור מן המאכל, דנבלת עוף טהור לא מטמא בחוץ, ואלו אכלה מטמא בגדים, ואנו איך לא נעשה אוכל כפמאכל. גמרא. ואף על גב דמטעם הגזרה דזמנין אכיל כו' אפלו אי נעשהו שני סגי, דהא עושה משקים ותחלה, רבי אליעזר משוה מדותיו לעשות אוכל כפמאכל לגמרי. תוספות. וכן נמי באכל שלישי לא שיכא הך גזרה, דאין שלישי עושה רביעי בתרומה, לא חלקו חכמים באכלין. הר"ש: **[ט]** ואם תאמר, לימא משום זמנין דאכיל כו', ויש לומר, דאי לאו דאשכחון הכי בעלמא, לית לן למגזר, דלהוי כחוכא ואטלולא. תוספות: **[י]** דטהרת תרומה טמאה היא אצל קדש, וחישינן שפא ראשון הוא ועושה שני. רש"י. ועין תוספות יום טוב: **[יא]**

צָרִיד לומר וְהָכִי מוֹכִיחַ. וְעַיִן תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ב - משנה ד

{יב} וּמִטְמְאִים. לְשִׁישֵׁי בְּקֹדֶשׁ: **{יג}** נֶאֱכַל כּוֹי. וְאֵין לְתַמָּה אֵיד נֶאֱכַלְתָּ הַתְּרוּמָה כִּיּוֹן דְּטִמְאָה הִיא, מֵאַחַר דְּבַתְּרוּמָה אֵין בָּהּ רְבִיעִי לִיכָא אֲסוּרָא. וְכֹן בְּמִשְׁנֵה ה' לְעַנְיָן חֲמִישִׁי בְּקֹדֶשׁ. הַר"ש וְתוֹסֵפוֹת:

פרק ב - משנה ו

{יד} דְּבִגְדֵי אוֹכְלֵי תְּרוּמָה מְדָרְס לְקֹדֶשׁ, אֲבָל לֹא נוֹכַל לְחַשֵּׁב אֶכְלִין לְאֵב לֹא מְדַבְּרֵי תוֹרָה וְלֹא מְדַבְּרֵיהֶם, כִּי אִם כְּנֻטְמָאוּ בְּשַׁרְץ שְׂיֵהִיו רֵאשׁוֹן. הַרְמְב"ם:

פרק ב - משנה ז

{טו} אוֹ עַל טְהָרַת הַקֹּדֶשׁ. הַר"ש. וְלְכַאוּרָה שְׂבִכְוֹנָה הַשְּׂמִיטוֹ הַר"ב, כְּדֵי לְפָרֵשׁ מִתְּנִיתִין דְּהִכָּא דְּסַבְּרָה נְמִי דְּאֵין חֲלִין נְתַפְסִים בְּקֹדֶשֶׁת הַקֹּדֶשׁ. וְקִשָּׁה, דְּבַמְתְּנִיתִין דְּלִקְמוֹן מְפָרֵשׁ לְמַתְּנִיתִין דְּהִכָּא אֲפָכָא:

פרק ב - משנה ח

{טז} דְּבִטְלָה דְּעֵתוֹ. הַר"ש. וְנִרְבִּי אֶלְעִזָּר סָבַר דְּעַל כָּל פְּנִים לְדִין תְּרוּמָה לֹא בְּטָלָה דְּעֵתוֹ. וְשִׁלַּשׁ מִחֲלוּקוֹת בְּדַבְּרֵי הַרְאִישׁ. תּוֹסֵפוֹת חֲדָשִׁים: **{יז}** בְּמַגֵּעַ וְכֹן הָאוֹכְלוֹ לֹא נִפְסַל גּוֹפוֹ. וְזֵהוּ כְּנֻטְמָאוּ הַר"ב סוֹף פָּרָק ב' דְּחִגִּיגָה שְׂאִינוּ כְּקֹדֶשׁ לְכָל הַדְּבָרִים: **{יח}**

קדשת הגוף כגון קרבן וחלות תודה ומנחות שקדשו בכלי. רש"י:

ג

פרק

פרק ג - משנה ג

[א] טמא מת. והוא הדין לטמא שרץ וכל טמאי מגע שאינן מטמאין בהסט. וטמא מת לרביתא נקט דהוי אב הטמאה, משום דקתני סיפא אבל זב כו'. רש"י: **[ב]** זב שחלב כו'. שהזב והדומה לו, רוצה לומר זבה ונדה ויולדת, יטמא כל מה שישא ואפלו בלא נגיעה. ושזין בזה האכלין והמשקין. הרמב"ם:

פרק ג - משנה ד

[ג] דאף על גב דבפגול ונותר נמי שיך טמאה, מיהא קימא לן דבכביצה, ואנו תנו בכזית, על פרחד לענין אסור. ומכל מקום אי הוה כביצה, נמי דינא הכי לענין טמאה: **[ד]** וטמא. וקשה, טמא מאן דכר שמייה. ועוד, דהוה ליה למתני נמי ברישא טמא ולסיים נמי וחלב. ובמנחות דף נ"ד גרס וחלב ולא גרס וטמא: **[ה]** כלומר אף על פי שהגשמים המבלע בהם השלימו לכשעור. וכמו שכתבנו לעיל בסמוך. ועין תוספות יום טוב: **[ו]** הוא ענין בפני עצמו, לומר דאפלו שכבר נתמעטו ונטהרו, כשחזרו ונתפחו חזרו לאסורן, דאין דחוי:

פרק ג - משנה ה

פרק ג - משנה ו

[ח] הַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִגַע הוּא דְּבַר שְׂאִין בּוֹ דַעַת לְשֹׂאֵל, דְּהַבֶּשֶׂר הוּי נֹגַע, הַלְכָּךְ סָפְקוֹ טְהוֹר. וְכָל טְהוֹר וְגו' דְּמִירֵי בְּטַמְאָת הַגּוֹף דִּישׁ בּוֹ דַעַת. סָפְקוֹ טָמֵא. רִשׁ"י: [ט] וְאַצְטְרִיךְ וְהַבֶּשֶׂר, וְלִמְגַמֵּר נִמְי מְסוּטָה. דְּאִי מוֹהַבֶּשֶׂר הָוָה אֲמִינָא בֵּין בְּרִשׁוֹת הַיְחִיד בֵּין בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים, וְאִי מְסוּטָה הָוָה אֲמִינָא עַד דְּאִיכָּא דַעַת נֹגַע וּמִגִּיעַ. גְּמָרָא. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ג - משנה ז

[י] שְׂאֵם הַשְּׂכִיב עֲצָמוֹ עַל הָאָרֶץ וְנֹגַע בְּקֶבֶר נְטִמָּאוּ הַכֵּלִים. הַרְמְב"ם:

פרק ג - משנה ח

[יא] תִּינוּק כּו'. וְהוּא בְּרִשׁוֹת הַיְחִיד. הַרְמְב"ם: [יב] לְפִי שְׁחֻשׁ שְׂלֵא יְטַמֵּא הַתִּינוּק אֶת הָעֵסָה, לְכָךְ תְּלִינן בְּאֲדָם טְהוֹר. מַה שְׂאִין כֵּן בְּרִישׁ פָּרָק י"א דְּפָרָה. תּוֹסְפּוֹת. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: [יג] וְרַבָּא וְחִזְקָה רַבָּא עָדִיף. גְּמָרָא. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: [יד] לְפִי שְׁחֻזְקָתוֹ שְׂהֵם יִשְׁתּוּ וְאִזּוּ יֵאָכְלוּ מִהָעֵסָה. הַרְמְב"ם. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה א

[א] כָּפָר כּוֹי. זֶה וְאִין צָרִיד לֹמַר זֶה קִתְּנִי:

פרק ד - משנה ב

[ב] הַשְּׂרֵץ. מֵת. רִשְׁיִי: **[ג]** תְּרוּמָה. אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא שֶׁל תְּרוּמָה. הֶרְמֵבִים: **[ד]** דִּקְיָמָא לָן סִפְק טַמְאָה הַבָּאָה בְּיַד אָדָם, טַמְא כְּמִי שֵׁישׁ בּוֹ דַּעַת לְשֹׂאֵל, וְאֶפְלוּ הַכְּלִי מִנַּח עַל גַּבֵּי קַרְקַע, הֵכָא דְאִין לְטַמְאָה מְקוּם, טְהוֹר. הֶרְאֲבִיד. וְקִשָּׁה, דִּהְוָה לִיה לְהַרְיֵב לְמַכְתָּב רַבּוּתָא טְפִי דְאֶפְלוּ אָדָם הָאוּחוּ בְּכַפְרוֹת, טְהוֹרִים, כְּדַמוּכַח בְּגִמְרָא דְטְפִי אִיכָא לְאֶטְמוּיִי בְּאוּחוּ בְּטְהָרָה מְבֹאוּחוּ בְּטַמְאָה. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה ג

[ה] מְנַקְרִין כּוֹי. אֵף עַל פִּי שֶׁמְנַקְרִין בָּהּ לֹא בֵּטֵל הַמְּקוּם. הֶרְיֵשׁ:

פרק ד - משנה ד

[ו] וּלְפִי זֶה מִיָּרִי בְּדִלִי אֶחָד שֶׁמְלֵא בּוֹ עֶשֶׂר פְּעָמִים. אֶלָּא שְׁבִיִּית שֶׁל בְּעֶשְׂרָה אֵינּוּ מְדַקְדָּק לְפִי זֶה. וְהַתּוֹסְפוֹת הָעֵתִיקוּ בְּלֹא בִיִּית. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ז]** טְהוֹר. מִפְּנֵי שֶׁאִין בְּכָלִים דַּעַת לְשֹׂאֵל. הֶרְמֵבִים. וְתַמָּה הֶרְאֲבִיד, הֵא טַמְאָה הַבָּאָה בְּיַד אָדָם הִיא. אֲבָל הַטַּעַם שֶׁכָּל הַטַּמְאוֹת כְּשַׁעַת מְצִיאָתוֹ, וּבְמְקוּם מְצִיאָתוֹ כּוֹי. וְלַדַּעַת הֶרְמֵבִים יֵשׁ לֹמַר, שֶׁמֵּאָחַר שֶׁלֹּא נוֹדַע לְאָדָם (וְלֹא מְוָה לִיה לְמִידַע), דְּאִין דְּרִיד הַטַּמְאָה לְבֵא, לֹא חֲשִׁיבָא בָּאָה

בידי אדם. כסף משנה. והינו דוקא כשהטמאה באה על ידי אדם. ועין
תוספות יום טוב:

פרק ד - משנה ה

[ח] שורפין. הואיל דנדאי ספקות אלו טמאתן מן התורה, שהמת והזב
טמאין מדאורייתא. הרמב"ם: **[ט]** אבל לא שאבד בה קבר, דבההוא איכא
ספקא דאורייתא, ואם כן אמאי אמרי רבנן תולין ברשות היחיד, והא
ספק ברשות היחיד טמא. הר"ש: **[י]** ותמהני, היאך נחש שנתקימו בו כל
התנאים שכתב הר"ב בריש פרק ב' דאהלות. ורש"י כתב בקבר: **[יא]**
וקשה, אמאי טמא, הא הוי ספק ספקא. ופרשו התוספות, דנקיט כנגד מי
רגלי בהמה משום דכשהו זה אצל זה הו נפרות טפי שהו של אדם וליכא
אלא ספק אחד:

פרק ד - משנה ו

[יב] או הסיט או נשא: **[יג]** משאן כו'. ולא תני נמי ועל הסטן, דדלמא
הסיט בביש טהור ברשות הרבים כמו מגע כיון דלא (הוי עליהו) [חזי ליה], והוה
מצי למתני הסטן בזמן שהם לחים. הר"ש:

פרק ד - משנה ז

[יד] אלו כו' שטהרו. ואפלו יש בהן דעת לשאל, וכמו שכתבתי לעיל אות
ד' לדעת הראב"ד. ומשום הכי קתני אלו שטהרו. ועין תוספות יום טוב:
[טו] נזירות כו'. אינם ענין לטמאה ולטהרה. ונראה לי שאלו השנים עשר
בבית דין אחד טהורים, כמו שכתבו התוספות על ששה ספקות דלעיל. ועין
תוספות יום טוב:

פרק ד - משנה ח

[זח] סָפֵק כּוֹי. מִגְעוּ טְהוֹר. גִּמְרָא. וְהִינוּ טַעְמָא נְמִי בְּנִזְרָקִים דְּרִישׁ פְּרָקִין כּוֹי, מְשׁוּם דְּכָל הֵיכָא שְׂיֵישׁ לְטַמְאָה מְקוּם, קָרִינָא בֵּיה עַל הָאֲרָץ. הֲרִישׁ. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[זי]** רַבִּי שְׁמַעוֹן כּוֹי. בְּגִמְרָא יִלְיָף לְהוּ. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה י

[יח] בְּגִמְרָא דְּפְסָחִים מְסִיק דְּאֵלִיבָא דְּרַבִּי עֲקִיבָא רַבּוּ קְאָמֵר הֲכִי, וְלִיה לֹא סְבִירָא לִיה אֶלָּא דְּרַבִּנּוּן הִיא, [אֶלָּא דְּחָשִׁיב לְהוּ כְּטַמְאָת עֲצָמוֹן שְׁהַמִּים מְעַרְבִין בְּעֶסְה. וְרַבִּי מֵאִיר פְּלִיג בְּתוֹסְפָתָא וְסְבִירָא לִיה דְּבְטָלִי לְגַבִּי עֶסְה וְחָשִׁיב לְהוּ כְּלְטַמְא אַחֲרִים. הֲרִישׁ] וְאֵתִי שְׁפִיר דְּקִתְנִי פִּיצַד כּוֹי זֶה הוּא. וְכַדְאִיתָא בְּתוֹסְפָתָא, לֹא זֶהוּ סָפֵק מְשָׁקִין שְׁנַחֲלָקוּ עָלֵינוּ, אֶלָּא אֵיזְהוּ כּוֹי כִּיצַד שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת כּוֹי. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יט]** כְּדִילְיָף לִיה בְּגִמְרָא שָׁם דָּף י"ח:

פרק ד - משנה יא

[כ] הֲרִישׁ וְהֲרַמְבִּים מֵהִתּוֹסְפָתָא. וְקֶשְׁה, דְּהָא מְדִילְפִינּוּ סָפֵק רְשׁוֹת הִיחִיד מְסוּטָה, מְמִילָא דְּבְרִשׁוֹת הֲרַבִּים דְּלֹא דְּמִי לְסוּטָה, טְהוֹר. וְהִתּוֹסְפוֹת בְּסוּטָה דָּף כ"ח כְּתָבוּ, דְּסִלְקָא דְּעִתְדָא אֲמִינָא דְּוִנְסִתְרָה לָאוּ דְּוִקָא אֶלָּא שְׁדַבֵּר הַכְּתוּב בְּהוּ. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כא]** וְכָגוֹן הָא דְּנִבְלַת הָעוֹף טָמֵא דְּפָרַק קָמָא בְּמִשְׁנָה ג'. וּפְרוּשׁ דָּם תְּבוּסָה, עֵין פְּרָק ג' דְּאֶהְלוֹת מְשִׁנָּה ה':

פרק ד - משנה יב

[כב] טהורה. והיא בעלת מום שיתננה לפהו ואין בה למזבח כלום:

פרק ה

פרק ה - משנה א

[א] ואפשר שאם נודע לו שהוא בספק קדם שעשה טהרות, אם היה עושה טהרות אחר כך, היו טמאות לרבי עקיבא. הר"ש:

פרק ה - משנה ב

[ב] והוי כאין לו תקנה. שקד כתב הר"ש דרבי יוסי נמי דוקא כשכבר עשה טהרות
מטהר:

פרק ה - משנה ג

[ג] וטהר. פרוש, בהערב שמש. ולענין תרומה, דטבול יום פוסל בה מדאורייתא:

פרק ה - משנה ד

ד נגע כו'. משמיענו שדין מנגע שוה לדין השביל, ואפלו לרבי יוסי דאמר דרף להלף ואין דרף לגע. הרמב"ם:

פרק ה - משנה ה

ה ועשה כו'. משום רבי יוסי אצטריך למתני ועשה טהרות, דכרבי עקיבא סבירא ליה לגבי אדם. תוספות: **ו** מדרבנן. דמדאורייתא טהורים. תוספות: **ז** לא שיאכל אדם אחד, דאם כן יאכל ודאי טמאה. תוספות. ועין תוספות יום טוב:

פרק ה - משנה ז

ז דאף על גב דבגדי עם הארץ מדרס, לאו דעם הארץ עושהו מדרס, אלא שפא שבה עליהן אשתו נדה. וקשה, דמשמע דאתיא כרבי מאיר, ולרבי מאיר סמוך מעוטה לחזקה ואתרע ליה רבא. הר"ש. ולפי מה שכתבו התוספות דלא סבירא ליה לרבי מאיר סמוך מעוטה לחזקה אלא מדרבנן להחמיר, ניחא:

פרק ה - משנה ח

ח שוטה כו'. ונדוע שהשוטה לא תשמר עצמה ולא תדע וסתה ולא תשתדל בזה כפי מה שיגזר התורה. הרמב"ם: **י** הכסף משנה העתיק לשון הר"ש, אבל איש כו'. ובר"ש ס"ס נמי, ואין איש: **יא** טמאין. לא ירצה שהן טמאין בספק כמו הרקיס הנמצאים, כי התם לא נתאמת איש טמא, אמנם הכא נתאמתנו היות רק טמא נמצא בזאת המדינה ושבה הטמאה קבועה כו', וזהו פונת אמרו טמאים. הרמב"ם:

פרק ו - משנה א

[א] ומירי כְּשֶׁאָדָם אוֹחוֹ בְּפָלִים. דָּאֵי לֹא תִימָא הָכִי הוּוּ דְבָר שְׂאֵין בּוֹ דַּעַת לְשֶׁאֵל וְטְהוּרִים:

פרק ו - משנה ב

[ב] בְּפָרְק ב' דְּעֵדוּת מְשֻׁנָּה ז' רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַהֵר בְּהֵד דְּלַעִיל, דְּהִתְּם לֹא כְּתֵב הָר"ב דְּאָדָם אוֹחוֹ, וְהִכָּא בְּאָדָם הָעוֹבֵר וַיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לְשֶׁאֵל. וְהִרְמַב"ם דְּמִפְרֵשׁ כְּפָרוּשׁ רֵאשׁוֹן פֶּסֶק הִתְּם כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְהִכָּא דְּלֹא כְּוִתִּיה: **[ג]** אֵין צָרִיד לָזֶה, דְּסַפֵּק הָאֶהֱיֵל קָאֵי אַכְזוּת מִתּ בְּפִי הָעוֹרֵב דְּתֵנֵן נְמִי הִתְּם גְּבִיּהוּ דְשָׂרָץ וְחִלְדָּה. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ו - משנה ג

[ד] הוֹאִיל וְאֵין הָאָדָם יָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם וְאֵינוּ רְגִיל לְהִלְזֵי בָּהֶן. הִרְמַב"ם: **[ה]** דְּהָא וְדָאֵי נִכְנָס לְרֵשׁוֹת הִיחִיד. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ו - משנה ד

ו **טמא**. דמן הדין אפלו חד ספק טהור דאוקמה אחזקה, אלא דילפינן מסוטה, ואם כן מה לי חד ספק ומה לי כמה ספקי. תוספות: **ז** **טהור**. אידי קתני. דהא אפלו חד ספקא טהור: **ח** **והטמאה כו'**. לא טמאה ודאית, אלא כלומר מה שמביא עלינו לספק אם נטמא אותו דבר הוא בחצר:

פרק ו - משנה ו

ט כדמוכח בפסחים דף ט'. הר"ש. ועין שם בתוספות דבור המתחיל ספק, דמוכח דדוקא בספק ספקא ואחד מהן הוא ספק הרגיל. ולשון הרמב"ם, עד שיאמר ודאי שלא נטמאתי: **י** **לבורות כו'**. שיהיה בראש המבוי חפירה בקרקע כמו בור כו' ויעמד זה מקום כתל וישוב מבוי שאינו מפלש, לפי שלא יוכל אדם לבא מצד אחד ולצאת מצד אחר. הרמב"ם:

פרק ו - משנה ז

יא **בימות החמה**. משתעקר התבואה מתוכה. תוספתא: **יב** **ובימות הגשמים**. משתרד רביעה שניה. שמשם ואילך גדלים הזרעים ודריסת הרגל מזקת להם:

פרק ו - משנה ט

יג וקשה, לפלוג רבי יהודה כמו במתניתין דלעיל. ובתוספתא גרסינן בדרבי יהודה אפקא, ואתי שפיר. ובר"ש מפרש, פרוו, מגדל ששלש רוחותיה בתוך היס ורוח אחת ליבשה. ואינו ענין לבסילקי דלעיל:

פרק ז - משנה א

[א] הרי"ש. ואין הלשון מדקדק, שהרי לא מצינו שאהל מטמא אלא במת כו'. והנה ליה למימר ובגדיהם נכנסים לפיהם, שאז טמא מאורו: **[ב]** ותימה, דלקמן משנה ה' פרש שאין עם הארץ מטמא בהסט. והרמב"ם לפי גרסתו כתב, שמא יניע הזב. ומכל מקום קשה, אמאי חוששים להסט, ומאי שנא מהא דפרק ה' משנה ז' ועל בגדיו הולכין אחר הרב:

פרק ז - משנה ד

[ג] אשת כו'. דסלקא דעתך שחכמים מודים לרבי מאיר באשה, לפי שהיא רבת העסקים והמשמוש בדברים שאינם נוגעים לה, קמשמע לן. הרמב"ם: **[ד]** טמא. וחכמים אומרים דבסיפא, קימא נמי אדהכא: **[ה]** משמשת. כמו ממשמשת, מלשון כי מששת [בראשית לא]. הרי"ש:

פרק ז - משנה ה

[ו] דהסט ומדרס חמרא יתרה היא, ואין יכולין לעמד בה. וכעין הא דאיתא בסוף פרק ו' דבבא מציעא. עין שם. תוספות. ועין תוספות יום טוב: **[ז]** טמא. וקשה, הא תנן פרק ח' משנה ה', אשת עם הארץ כו' הבית טהור. ויש לומר, דשאני הכא שהפקיד ביתו לעם הארץ, שאין עם הארץ מקפיד על חברו. הרי"ש: **[ח]** ומשום כלי המקף צמיד פתיל נקט והסיטה, דאינו ראוי למשכב ומושב:

פרק ז - משנה ו

{ט} דְּמִירַי בְּנִכְרֵי חֲשׁוּב שְׂאִימְתוּ עֲלֵיהֶן. גְּמָרָא: {י} מַה שְּׂאִין כֹּן בְּאִישׁ, שְׂאִינוּ רְגִיל

פרק ז - משנה ז

{יא} דְּלַעֲנִין טַמְאָת מַגַּע מַאי שְׂנָא נְכָרֵי וּמַאי שְׂנָא יִשְׂרָאֵל. הַרִישׁ:

פרק ז - משנה ח

{יב} פְּרוּשׁ, מְטַהֲרֵת גּוּפוֹ. אֲבָל הָא דְּפָרְק גִּי דְּחִגִּיגָה מְשַׁנָּה גִי דְּאִין צְרִיךְ טְבִילָה אֶלָּא לְקִדְשׁ, אִירֵי שְׁלֵא הִסִּיחוּ דְּעֵתָם מְטַהֲרֵת גּוּפָם אֶלָּא מְאָכִילָה, וּמְשׁוּם מַעֲלָה דְּקִדְשׁ חִישְׁיָן שְׂמָא הִסִּיחוּ דְּעֵתָם גַּם מְטַהֲרֵת גּוּפָם. אֲבָל לְהַצְרִיכָם גַּם כֹּן הִזְאָה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי שְׂמָא נְטַמְאוּ בְּמַת לֹא גְזָרוּ, מֵאַחַר שְׁיֻדְעִים שְׁלֵא הִסִּיחוּ דְּעֵתָם מְטַהֲרֵת גּוּפָם. כְּסָף מְשַׁנָּה: {יג} בְּמִקּוּם הַטְּנִפָת. וְצָרִיכִים נְטִילָה לְנִגְיַעַת תְּרוּמָה. אֲבָל לֹא חִישְׁיָן שְׂמָא יִגְעוּ בְּטַמְאָה, דָּאִם כֹּן לְבַעֲי כָל גּוּפוֹ טְבִילָה. וְעוֹד, לְמָה הִיזְדִּים שְׁנִיּוֹת, לִיחֻוּשׁ שְׂמָא נְגַעוּ בְּאֵב הַטְּמָאָה. כְּסָף מְשַׁנָּה:

פרק ז - משנה ט

{יד} מִפְּנֵי כּוֹי. כְּלוּמַר, אֲבָל בְּעֵנֵי מוּדָה רַבִּי עֲקִיבָא: {טו} וְעִנְיָנוּ, הוֹמוֹת לְאֶכָל [א] מִן הַגְּרָגְרַת: {טז} לִידַע כּוֹי. וְאִם יִכְשֹׁר בְּעֵינֵיהָ תֵּאֱכָל מִמֶּנּוּ:

פרק ח - משנה א

[א] רבי יוסי כו'. לפרושי מלתא דתנא קמא אתי:

פרק ח - משנה ג

[ב] ונוטלו לו: [ג] וקשה, דבתוספתא תני טהור מטמאת מת. וכן כתב הרמב"ם. וכתב הר"ש, דטעמא משום דנכרים ונשים שכיחי, מת לא שכיח, ומתניתין דתנא טמא, הינו מדרס. וכל מידי דלא חזי למדרס, טמא מגע זב: [ד] דלמדרס לא חישינו, שאין דרך העוברים לדרס על הבגדים השטוחים ליבש, אבל אפשר שנגעו בהם. מה שאין כן באבדה שאין רואין, ולכן אין לחלק בזה בין יום ללילה כמו באבדה. וכשמשמרן, אפלו נגיעה לא נגעי. כסף משנה: [ה] טהורין. וקא משמע לן דלא חישינו דלמא אתי חד ונגע ולא אדעתיה: [ו] טמאים. מפני שנגעלמו מעיניו. הרמב"ם:

פרק ח - משנה ד

[ז] מטהרין. כשלא נגנב ממנו כלום. הרמב"ם:

פרק ח - משנה ו

ח דבאכל שפבר נטמא אירי: **ט** מטמא. לאו משום דבעי מחשבה לכלב
ונחשיב לה מחשבה, אלא לא בעי מחשבה כלל. רש"י: **י** טמא. וכגון
שהעלהו ונתנו לנכרי, דמעשיו מוכיחין, ומשום הכי לא קשיא מריש פרק
ו' דמכשיריו, דהעלה לא חשיב מעשה, דיש לתלות דמפני הכנימה עבד
ולא שירד עליהו הטל. הר"ש:

פרק ח - משנה ח

יא מלמטון. דאם הנה מלמעלן, הנה המשקה זב ומחפרם. הר"ש:

פרק ח - משנה ט

יב מלאה. אין צריך לפרש שהוא חלול ונתמלא מים, אלא כמו שכתב
הרמב"ם, וזה לשונו בנסחת ארץ ישראל, המקל אם נשרה במשקים: **יג**
משקין. רוצה לומר המים בלבד, שאין השקה מועלת אלא למים: **יד**
רוצה לומר שמערה מקלי טהור לכלי טמא: **טו** משמע דטופח על מנת
כוי הוי חבור. וקשה, מאי שנא מערוב מקואות דבעינן בכשופרת הנוד.
והתוספות העלו דיש לומר, דבקרקע שנה וליכא פתל כלל סגי בטופח כוי,
והיכא דאיכא נקב בפתל בעינן כשופרת, ועל גבי פתל סגי בקלפת השום:

ט

פרק

פרק ט - משנה א

[א] אֵלֶּא אִם כֹּן זְפוּתָהּ. הַרְ"שׁ. וְקָשָׁה, דָּאִם כֹּן לְגַזְרוּ גַם כֹּן אֲאִינָה זְפוּתָהּ
וְכִמוֹ שֶׁגִּזְרוּ בְּעֵנְבֵים מֵהָאֵי טַעְמָא כּוּ'. וְלָמָּה שֶׁכָּתַב הַרְ"ב בְּפֶרֶק י' מִשְׁנָה
ב' לֹא קָשָׁה מִיָּדִי:

פרק ט - משנה ב

[ב] לְשׁוֹן הַרְמַב"ם בְּפֶרֶק קָמָא דְמַכְשִׁירִין, הַרְבֵּה אוֹמְרִים בְּמִשְׁנָה הַזֹּאת
טָמֵא בְּעֵבוֹר מְכָשֵׁר, וְטָהוֹר עַל הַדָּבָר שֶׁאִינוֹ מְכָשֵׁר:

פרק ט - משנה ג

[ג] וְלִכְאוּרָה מִתְנִיתִין חֲסוּרֵי מַחְסָרָא וְצָרִיד לְגְרוֹס טָמְאִין טָמְאִין, אֲבָל
נְרָאָה דְלֹא חֲסוּרִינָן לָהּ, דְכִי קִתְנִי מִשְׁקִין הֵינּוּ טָמְאִים, וְטָמְאִים דְּמִתְנִיתִין
אֲזִיתִים קָאִי. וְעַיִן בְּמִשְׁנָה דְלַעֲיֵל בְּהַרְ"ב לְפָרוּשׁ הַשְּׁנִי:

פרק ט - משנה ד

[ד] מִשׁוּם דְלִמְשָׁחָה כְּתִיב, וְאִין זֶה דְרָדָּה גְדֻלָּה לְעִשְׂרִי. וּמִכָּל מְקוֹם קָשָׁה,
אֲמַאי מְהִימְנִין לִיהָ. וּמִסְתַּבְרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם דְּמִפְרִישׁ בְּעוֹדָם
זִיתִים, מִדְּתַנִּי וְשִׁיר קָפָה. וְכֹן מִשְׁמַע לְשׁוֹן הַרְ"ב בְּדָרְבֵי שְׁמַעוֹן. וְכֹן כָּתַב
עוֹד הַרְמַב"ם בְּיֹלְדֵי לֹו הַמִּפְתָּח. יָבֵא הַכֹּהֵן וְיִסְחָטֵם נֶגְדוֹ וְיִקַּח מִמֶּנּוּ
תְרוּמַת שֶׁמֶן בְּטָהֳרָה:

פרק ט - משנה ה

ה וְקָשָׁה, דָּהָא בְּרִישׁ פְּרָקִין תַּנּוּן בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים מְשִׁיתְחַבְּרוּ כּוּי וְהִינוּ קִדְּם שְׁתַּגְּמֵר מְלֹאכְתּוֹן. וְנִרְאָה לִי דְרַבּוֹן גְּמִלְיָאֵל דְּלַעֲיֵל אֵינּוּ חוֹלֵק עַל בֵּית הַלֵּל, אֶלְא תִּרִי תִּנְאִי הוּן אֶלִיבָא דְבֵית הַלֵּל, תִּנְא קָמָא וְרַבּוֹן גְּמִלְיָאֵל, וְהָד דְּהָכָא רַבּוֹן גְּמִלְיָאֵל אָמְרָה: **ו** זִיתִּים. שֶׁל תְּרוּמָה. הֶרְמַבְיִים:

פרק ט - משנה ו

ז פְּרוּשׁ, לְטַבְּלָם. רִשְׁיִי:

פרק ט - משנה ז

ח הֶרְמַבְיִים, שְׁלֹא הִכְשֵׁרוּ. וּבְרִישׁ, דְּלֹא: **ט** דְּכֶשֶׁן שֶׁבְּרוּ וְנִטְהָרוּ, כְּשֶׁחֲזַר וְעָשָׂה מִהוּן כְּלֵי חוּזְרִין לְטַמְאָתּוֹן. עֵינֵן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ט - משנה ח

י כְּלוּמַר, שְׁבַמְשֻׁקָה נִטְמָאוּ בְּלָם, שְׁכַלְסֵם מְחַבְּרִים לְמִשְׁקָה. וְעֵינֵן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ט - משנה ט

יא הוּא לְשׁוֹן הַתּוֹסְפָתָא. וְהִינוּ פְּרוּד דְּמִתְנַתִּין: **יב** דְּכִי מְנִיתָ בֵּיהּ רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי, הוּי לִיה שְׁאָר גּוֹשִׁים שְׁלִישִׁי. הֶרֶ"שׁ: **יג** וְקָשָׁה, דְּמֵאִי שְׁנָא נִמְצָא בְּמַעְטוֹן מְנֻמָּצָא בְּגוּג, וְהָא הָכָא נִמְי אִיכָא לְמִימַר שְׁלֹא חָר שְׁהַעֲלָה לְגוּג נִפְל הַשְׂרָץ בְּמַעְטוֹן, וְכּוּן פֶּרֶשׁ הֶרֶ"ב בְּעֶצְמוֹ בְּמִשְׁנֵה זִי פְּרָק יי. וּבִתּוֹסְפָתָא

תני עלה, דברי רבי, וחכמים אומרים נמצא במעטן הגג טהור. וכן פסק הרמב"ם. ועין תוספות יום טוב: {יד} לכאורה משמע שאלו היה טמא מקדם לא פרה הטמאה ממנה כו'. וקשה מסוף פרק כ"ז דכלים דכשנמקה מתטהרת. ולשון רש"י, טהורה, דאמרינן הכא נפלה עליהו לאחר שבלתה. ועין תוספות יום טוב:

פרק

פרק י - משנה א

{א} ונפקא מנה בטמאה שמטמא במגע ולא בהסט. אבל קשה, דהכא מירי שהיו שם כלים טמאין מדרס, והם מטמאים אף בהסט. ואפשר דנפקא מנה דעל הנגיעה נאמנים לומר לא נגענו, ועל ההסט אי אפשר שיהיו נאמנים כיון שאין חוששין לה. אלא דבמתניתין דלקמן פרש הר"ב דאין נאמנין על הנגיעה אלא היכא שיש חבר עמהם. ולכך נראה כפרוש הרמב"ם, דרבי יוסי אדרבי שמעון חולק שסבירא ליה בית הבד טהור, ופליג רבי יוסי מפני שאף על פי שלא יגעו בהן להיותן טמאים, הנה יסיטם לפי שאינן יודעים שהסט יטמא:

פרק י - משנה ב

{ב} וקשה, דבפרק ט' משנה ח' לא הצריכו שיהא החבר עומד עליהן. והרמב"ם לא הצריך:

פרק י - משנה ג

ג פִּינּוֹן כּוֹי. דְּכִינּוֹן שְׁנֵינְסוֹ לְמָקוֹם הַטְּבִילָה עַל דַּעַת לְטַבֵּל, לֹא חֲשָׁדִינּוֹ לְהוֹ
שְׁלֹא יִטְבְּלוּ. וְלֹא הַחֲמִיר רַבִּי מֵאִיר בְּמִנְעוֹן בְּרִישׁ פְּרָקִין אֲלֵא מְשׁוּם דְּאִין
חוֹשְׁשִׁים לְזָהָר, וְלֹא שְׁנַחֲזִיקֵנוּ בְּרִשָׁע:

פרק י - משנה ה

ד טְהוֹר. שְׁאֵף עַל פִּי שְׁהַגְרָגֵר נְטִמָּא שְׁהָרִי הַכָּשֵׁר הוֹאִיל וְלִגְתָּ בְּצָרוֹ, מִכָּל
מָקוֹם אִין אֲכָל מְטִמָּא כְּלִי. וְאִפְלוּ אִם עַל יְדֵי דְרִיכָה יֵצֵא מִמֶּנּוּ מְשָׁקָה,
אִין הַמְשָׁקָה מְטִמָּא הַכְּלִי פִּינּוֹן שְׁאִין שְׁעוֹר בְּאֲכָל לְטִמָּא הַמְשָׁקָה: **ה**
דְּעֲנָבִים נְמִי הָיוּ מִתְטַמְּאִים בְּכַבִּיצָה:

פרק י - משנה ו

ו בְּרִשׁוֹת הַיְחִיד. הַרְמַבֵּי"ם:

פרק י - משנה ז

ז טְמֵאוֹת. צָרִיךְ עֵיוֹן, דְּהָא סְתֵמָא קִתְּנִי, וְכִי לֹא בָדַק וְלֹא פָסָה אִימָא
לְאַחַר שְׁמִלְאָה נָפַל בָּהּ וְהָרֵאשׁוֹנָה בְּלִבָּד תִּתְּהִי טְמֵאָה:

פרק י - משנה ח

{ח} בָּזוּ כּוֹי. נִכְנָסִים בְּרוּחַ זֶה וְיוֹצְאִים בְּרוּחַ שְׂכָנְגָדָה. הַרְמַבִּי"ם: {ט} שְׂאוֹתוֹ
הַפְּסֻלֶת נִקְרָא גִפְתַּ: {י} מְלֻשׁוֹן וְשִׁבְלֶת שְׂטָפְתָנִי [תְּהֵלִים סט]. וּלְפִי שְׂדֵרְדָּ
הַסְּפִינּוֹת לְלֶכֶת שָׁם, נִקְרָא כּוֹ, מְלֻשׁוֹן שְׂבִיל: